הִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת סִימָן קסח

(כה) הַמּוֹצִיא וּבֵרְכַת הַמָּזוֹן. [ס]וְאִם מִתְּחִלָּה הָיָה בְּדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל מִמָּזוֹן מְעַט וּבֵרַךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת, וְאַחַר כָּךְ אָכַל שִׁעוּר שֶׁאֲחֵרִים קוֹבְעִים עָלָיו (כו) יְבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בֵּרַךְ הַמּוֹצִיא (ט) [ט] תְּחִלָּה. [ע]וְאִם אָכַל שִׁעוּר שֶׁאֲחֵרִים אֵין קוֹבְעִים עָלָיו, * אַף עַל פִּי שֶׁהוּא קוֹבֵעַ עָלָיו, אֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וּבְרָכָה אַחַת מֵעֵין שָׁלֹשׁ, דִּבְטֵלָה דַּעְתּוֹ אַצֶּל כָּל אָדָם: ז פַּת הַבָּאָה בְּכִסָּנִין, [פ]יֵשׁ מְפָרְשִׁים פַּת שֶׁעֲשׂוּי כְּמִין כִּיסִים (כז) שֶׁמְּמַלְּאִים אוֹתָם (י) [י] דְּבַשׁ אוֹ סֶלֶק (כח) וָאֱגוֹזִים וּשְׁקֵדִים וְתַבְלִין, וְהֵם הַנִּקְרָאִים רישקולא"ש ריאלחש"ו. [צ]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהִיא עֹפָה (כט) שֶׁעֲרַב בָּהּ דְּבַשׁ אוֹ שֶׁמֶן אוֹ חֶלְבּ אוֹ מִינֵי תַּבְלִין וַאֲפָאָהּ, [ק]וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה טַעַם תַּעֲרֹבֶת הַמַּי פֵּרוֹת אוֹ הַתַּבְלִין (ל) נִכָּר בָּעֹפָּה, (וְיֵשׁ אוֹמְרִים (לא) שֶׁזֶּה נִקְרָא (יא) (לב) פַּת גְּמוּר, אֲבָל אִם כֵּן יֵשׁ בָּהֶם (לג) * הַרְבֵּה תַּבְלִין אוֹ דְּבַשׁ כְּמִינֵי מְתִיקָה שֶׁקּוֹרִין (יב) לֶעקע"ך

ס הרא"ש (שם) לְרַעַת הָרַמְב"ם. ע שם (בהא"ש) וְרַבִּי יוֹנָה (ל. ד"ה א"ל). פ פְּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (מב. ד"ה רב הונא) וְהָעֲרוּךְ (ערך כסן) וְהַשּׁוּר (מא: ד"ה וְהָרַשְׁבָּ"א (מא: ד"ה נמצא). צ רְמַב"ם פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (ה"ט). ק כֵּן דִּקְדֵּק בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומה מִדְּבָרָיו.

בַּאֵר הֵיטֵב

שֶׁיֹּאכַל כָּל כָּךְ שֶׁאֲחֵרִים רְגִילִים לִשְׁבֹּעַ מִמָּזוֹן לְבַדּוֹ, וְאִם הוּא שָׂבֵעַ מִמָּזוֹן וְגַם אֲחֵרִים רְגִילִים לִשְׂבֹּעַ מִמָּזוֹן כְּשֶׁמִּלַּפְתִּין עִמּוֹ דָּבָר, אֲפִלּוּ אֲכָלוֹ לְבַדּוֹ מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא כֵּיוָן שֶׁשָּׂבַע מִמָּזוֹן. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג). וְעַיֵּן בְּסֵפֶר פְּרַח שׁוֹשָׁן חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל א' סִימָן ג' מַה שֶּׁכָּתַב עָלָיו וְעַיֵּן בְּיָד אַהֲרֹן: (ט) תְּחִלָּה. מִשְׁמַע אַף עַל גַּב דְּנִתְלַבֵּךְ בְּאֶמְצַע לֶאֱכֹל יוֹתֵר אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא, דְּהָא לֵית בֵּיהּ שִׁעוּרָא בְּנוֹתֵר וְכֵן כָּתַב מְהַרְשָׁ"ךְ חֵלֶק א' (קס"ב) [קע"ג]. וּפְשׁוּט דְּאִם לְאַחַר שֶׁאָכַל מְעַט נִמְלַךְ לֶאֱכֹל עוֹד כְּשִׁעוּר קְבִיעוּת צָרִיךְ לְטֹל וּלְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד): ז (י) דְּבַשׁ.

פֵּרוּשׁ שֶׁרַשׁ"י מְפָרֵשׁ פַּת הַבָּאָה בְּכִסָּנִין הַיְינוּ מִצַּד הַמִּלּוּי וְהָעֹפָּה עַצְמָהּ נִלּוּשָׁה בְּמַיִם אֶלָּא שֶׁמִּלְאוּהוּ בְּצוּקֶר אוֹ דְּבַשׁ אוֹ אֱגוֹזִים. וּבְכָלָל זֶה מַה שֶּׁעוֹשִׂין בְּפוּרִים עֹפָּה רְחָבָה וּכְפוּלָה וּמַנִּיחִין אוֹתָהּ בְּשִׁמְשְׁמִין. וְהַיַּשׁ אוֹמְרִים הוּא הָרַמְבַּ"ם (פ"ג ה"ט) דְּסִיסְנִין הוּא מִצַּד הָעֹפָּה עַצְמָהּ שֶׁנִּלּוּשָׁה בְּדָבָשׁ אוֹ תַּבְלִין. וְנִסְתַּפֵּק הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומה) אִי נִיקָא דְּזֹקָא שֶׁנִּלּוּשָׁה בְּהַרְבֵּה דְּבַשׁ וְהַפְעוּט מַיִם אֲבָל אִי הָוֵי מְעוּט דְּבַשׁ בְּטֵל לְגַבֵּי רב מַיִם וְהָוֵי פַּת גְּמוּר אוֹ דִּילְמָא אֲפִלּוּ עַל יְדֵי תַּעֲרוֹבוֹת מְעַט דְּבַשׁ כָּל שֶׁנִּכָּר הַטַּעַם בְּעֹפָּה מִקְרֵי כִּיסְנִין. וְכָתַב דִּלְעִנְיַן הֲלָכָה כֵּיוָן דְּמִידֵי דְּרִבְּנָן הוּא יֵשׁ לְהָקֵל כִּדְבָרֵי כֻּלָּם וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טז) עַל הָרַמְבַּ"ם וְעַיֵּן בְּתִשׁוּבַת פָּנִים מְאִירוֹת סִימָן ס"ח: (יא) פַּת גְּמוּר. פֵּרוּשׁ אִם אֵין בּוֹ אֶלָּא דְּבַשׁ מְעַט וְעַל כֵּן יָפֶה עוֹשִׂין בְּשַׁבָּת שְׁמַאל"ץ קוּכי"ן לְלֶחֶם מִשְׁנֶה כִּי אֵין שָׁם רַק מְעַט שׁוּמָן. וְכָתַב הַשּׁ"ז (סק"ז) נִרְאֶה דְּלֹא פְּלִיג הָרַמ"א אֶלָּא אַהֲנַּ מִלְּתָא לְחוּד אֲבָל מַה שֶּׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ תְּחִלָּה וְכֵן מַה שֶּׁכָּתַב אַחַר כָּךְ וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים וכו' לֹא פְּלִיג. וְנִרְאֶה לִי דִּלְעִנְיַן כִּיסְנִין שֶׁהֵם מַחֲמַת הַמִּלּוּי אֲפִלּוּ אִם נִקַּח הַמִּלּוּי מִמָּזוֹן וְנִשְׁאַר הַבָּצֵק לִבַד הָוֵי כִּיסְנִין עָלָיו וְהַטַּעַם דְּאִנּוּ הוֹלְכִין בָּתַר שַׁעַת אֲפִיָּה. ט"ז (סק"ח). קְרֶעפְּלי"ךְ שֶׁל פּוּרִים הָוֵי כִּיסְנִין: (יב) לֶעקע"ךְ. בֶּ"ח (ס"ג) בְּשֵׁם רַשׁ"ל (מכונות על שערי דורא ס' א אות ו) כָּתַב דְּגַם עַל לֶעקע"ךְ אֵין לְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת אֶלָּא אִם כֵּן הַדֶּבֶשׁ עִקָּר וְקָמַח מְעַט, וְכָתַב הַשּׁ"ז (סק"ז)

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[ט] תְּחִלָּה. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב וְעַיֵּן בְּרִכֵּי יוֹסֵף (סק"ה) שֶׁכָּתַב שְׁמוּרוֹ וְקָנוֹ הָרֵב כָּתַב בְּשֵׁם סָפֵר כְּתַב יָד קַדְמוֹן שֶׁדַּעְתּוֹ לִעְנְיַן פַּת כִּיסְנִין דְּאִם קָבַע מְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא וְשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, סְעוּדוֹת שַׁבָּת קוֹבֵעַ כְּמוֹ שֶׁקּוֹבֵעַת לְמַעֲשֶׂר, וּמוֹרֵנוּ ר' יַעֲקֹב חַאגִּיז בְּסֵפֶר עֵץ חַיִּים עַל מִשְׁנָיוֹת פֶּרֶק ד' דְּמַעֲשְׂרוֹת (סי"ב) אַךְ בְּגִנַּת וָרָדִים (אר"ח) כְּלָל (ב') [ג'] סִימָן י"א כָּתַב בְּפִשְׁיטוּת שֶׁאֵין חִלּוּק בֵּין שַׁבָּת לְחֹל וְהִסְכִּים עִמּוֹ בִּבְרִכֵּי יוֹסֵף וְכָתַב שֶׁכֵּן עִמָּא דְּבַר: ז [י] דְּבַשׁ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב וְעַיֵּן בְּאֻמָּן הָעוֹזֵר (ס"ז וס"ח) שֶׁהַאֲרִיךְ

בְּאֵר הַגּוֹלָה

דְּשִׁעוּר סְעוּדָה הוּא שָׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע בֵּיצִים, וְכָתְבוּ כַּמָּה אֲחֵרוֹנִים דְּהוּא הַדִּין כְּאַן חֲשִׁיב בָּזֶה שִׁעוּר קְבִיעַת סְעוּדָה, (יט) אֲבָל כַּמָּה אֲחֵרוֹנִים וְהַגְּרַ"א מִכְּלָלָם חוֹלְקִים וּסְבִירָא לְהוּ דְּאֵין לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן אֶלָּא כְּשִׁעוּר סְעוּדָה קְבוּעַ שֶׁהוּא שֶׁל עֶרֶב וְבֹקֶר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה פת) בְּשֵׁם שִׁבְּלֵי לֶקֶט (סי' קנט), וְכֵן מָצָאתִי בְּאֶשְׁכּוֹל (ח"א סי' יח) דְּמוּכָח שֶׁהוּא סוֹבֵר כֵּן, (כ) וְכֵן נוֹטֶה יוֹתֵר לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וּמִכָּל מָקוֹם [א]לְכַתְּחִלָּה טוֹב לָחֹשׁ לְרַעַת הַמַּחְמִירִים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אַרְבַּע בֵּיצִים, וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לְהִסְתַּפֵּק בּוֹ מִדִּינָא אִם הוּא פַּת הַבָּאָה בְּכִסָּנִין, אַף דִּמְבֹאָר בְּסָעִיף ז' דְּהוֹלְכִין בָּזֶה לְהָקֵל, עַל כָּל פָּנִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לָחֹשׁ לְרַעַת הַמַּחְמִירִים הַנַּ"ל: (כה) הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. כַּיּוֹצֵא בָּזֶה מִי שֶׁאָכַל כַּזַּיִת פַּת הַבָּאָה בְּכִסָּנִין, אַף דְּמִבֹּאָר בְּסָעִיף ז' דְּהוֹלְכִין בָּזֶה לְהָקֵל, עַל כָּל פָּנִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לָחֹשׁ לְרַעַת הַמַּחְמִירִים הַנַּ"ל: (כה) הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. וְגַם נְטִילַת יָדַיִם, וּכְמוֹ בְּפַת גְּמוּר וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן קנ"ח סָעִיף א' עַיֵּן שָׁם: (כו) יְבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁלִים לִשְׁעוּר קְבִיעַת סְעוּדָה, (כז) אֲבָל הַמּוֹצִיא אֵין צָרִיךְ (כג) לְבָרֵךְ עַל מַה שֶּׁנִּמְלַךְ לֶאֱכֹל, כֵּיוָן דְּאֵין בְּמַה שֶּׁמַּנַּח לְפָנָיו אַחַר שֶׁנִּמְלַךְ שִׁעוּר קְבִיעַת סְעוּדָה אֶלָּא בְּיַחַד עִם מַה שֶּׁאָכַל כְּבָר, (כג) וְאִם בְּאֶמֶת יֵשׁ שִׁעוּר קְבִיעַת סְעוּדָה בְּמַה שֶּׁלֹּא אָכַל עֲדַיִן, [ב]צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו וּלְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְעַל נְטִילַת יָדַיִם וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן: ז (כז) שֶׁמְּמַלְּאִין אוֹתָן וכו'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף אִם נִלּוּשָׁה מִתְּחִלָּה בְּמַיִם כְּשֶׁאָר פַּת, כֵּיוָן שֶׁכָּל הָעֹפָּה מְמַלְּא מִמִּינִים אֵלּוּ, וְאַף דְּהַמִּלּוּי (מ) עִקָּר אָצְלוֹ, מִכָּל מָקוֹם מִין דָּגָן חָשׁוּב וְאֵינוֹ בָּטֵל, וּלְכָךְ מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וּפוֹטֵר הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּסִימָן ר"ח סָעִיף ב' ג'. וְאַף אִם אֵינוֹ אוֹכֵל הָעֹפָּה וְרַק הַפֵּרוֹת שֶׁבְּפְנִים לִבַּד, מְבָרֵךְ הַבְּרָכָה הַשַּׁיָּכָה לְהַפֵּרוֹת, וְכָתַב הַשּׁ"ז (סק"ח) דְּאִם נִלְקַח הַפֵּרוֹת וְאוֹכֵל רַק הָעֹפָּה אֲפִלּוּ הָכִי מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וְלֹא הַמּוֹצִיא, דְּיֵשׁ עָלֶיהָ דִּין כִּיסְנִין כֵּיוָן שֶׁנַּאֲפָה עִם מִלּוּי הַפֵּרוֹת שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְקַבֵּעַ סְעוּדָה עַל פַּת כְּזוֹ: (כח) וְאֱגוֹזִים וּשְׁקֵדִים וכו'. (כח) אוֹ אֲקָמַר, וּמִסְתַּבְּרָא דְּמִירֵי גַּם כֵּן שֶׁטַּעַם הַמִּלּוּי נִכָּר בָּעֹפָּה כְּשֶׁמְּמַלְּאִים אוֹתָם: (כט) שֶׁעֲרַב בָּהּ. בְּעֵת הַלִּישָׁה, (מ) וְהַיְינוּ אֲפִלּוּ הָיָה הָרֹב מַמִּים, כֵּיוָן שֶׁעֲרַב בָּהּ גַּם כֵּן מִמִּינִים אֵלּוּ וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁתַּנָּה הַטַּעַם מִיקְרֵי פַּת כִּיסְנִין: (ל) נִכָּר בָּעֹפָּה. דְּאִי לָאו הָכִי הָוֵי לֶחֶם גְּמוּר. וְלֶחֶם שָׁנוּתָנִין בּוֹ זַאפְרָ"ן לְהַטְעִימוֹ וּלְנָאוֹתוֹ אוֹ שָׁנוּתָנִין בּוֹ מְעַט צְמוּקִין לְכָלֵי עָלְמָא לֶחֶם גְּמוּר הוּא [פְּרִי מֻגְדִּים (מש"ז סק"ז)]: (לא) שֶׁזֶּה נִקְרָא. הַיְינוּ הֵיכָא דְּעָרַב בָּהּ בְּהַלִּישָׁה רַק מְעַט דְּבַשׁ וְחֶלְבּ אֵינוֹ בָּטֵל שָׁם פַּת מַחֲמַת שֶׁנִּרְגָּשׁ הַטַּעַם: (לב) פַּת גְּמוּר. וּמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא לְכָל שֶׁהוּא, וְכֵן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְכַזַּיִת פְּדִין פַּת: (לג) הַרְבֵּה תַּבְלִין אוֹ דְּבַשׁ וכו'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (מ) שֶׁכָּל כָּךְ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) כֵּן מוּכָח מְמָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּחִלְקוּ בֵּין אִם אָכְלָן לְבַדּוֹ אוֹ עִם דְּבָרִים אֲחֵרִים וְכַנַּ"ל, וְהֵיינוּ עַל כָּרְחָךְ לֹא כְּפִי שִׁעוּר צָרְכּוֹ, דְּהָכִי מְשַׁעֲרִינַן לְעוֹלָם בַּאֲכִילָה עִם לִפְתָּן וְלֹא לְבַדּוֹ, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"ח) וְכֵן כָּתַב בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל נד בי"א סק"א) שֶׁשָּׁמַע מִפִּי הַגְּרַ"א זַ"ל: (כ) וְעַיֵּן שָׁם בְּגִמְרָא (מב.) אָמַר רַב נַחְמָן עַד כַּפָּנָא וכו' כל שֶׁאֲחֵרִים קוֹבְעִים וכו' מִשְׁמַע דְּחֶלֶק אַרְבַּע הוּנָא רַק בְּמָה דְּסָבַר דְּחִלּוּי הַשְׁבִיעָה בְּדִידֵיהּ אֲבָל גַּם הוּא מוֹדֶה דְּצָרִיךְ שִׁבְיעָה: (כא) אֲבָל לְעִנְיַן בְּרָכַת בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת תְּלוּי בָּזֶה אִם הָיָה נִמְלַךְ לֶאֱכֹל עוֹד] צָרִיךְ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת כָּן כָּתְבוּ הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים,

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הַרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ח) כתב שהשיעור אינו ג' ביצים אלא כשיעור שרוב בני אדם קובעים עליו סעודה. ובסדר ברכת הנהנין (פ"ב ה"ב-ג) כתב: ובשיעור זה רבו בו הדיעות, ולמעשה יש לנהוג כל שאוכל מכשש ביצים בינוניות ולמעלה עד חצי עשרון ולא עד בכלל אם הוא לא שבע ממנו יברך המוציא על כזית לחם אחר תחלה ויברך הכל, ובחצי עשרון בטלה דעתו לדברי הכל ומברך המוציא וברכת המזון עליו לבדו, ואם אוכל פחות מכשש ביצים והוא לא שבע ממנו מברך בורא מיני מזונות ומעין ג', ואם שבע ממנו יטול ידיו ויברך המוציא וברכת המזון עליו לבדו, והוא שאכל כשיעור ד' ביצים אבל פחות מכן אם הוא שבע משיעור זה יברך על כזית לחם אחר תחלה המוציא ואחר כך ברכת המזון. ואם אינו שבע ממין לחם זה לבדו אלא שאוכלו עם לפתן, כגון שמלפתו בבשר ודגים עד ששבע, אם אכל מהלחם עצמו ד' ביצים ושבע מהלחם והלפתן יחד מברך המוציא וברכת המזון. **ב]** וכ"כ בשו"ע הרב (ס"ח). ובסדר ברכת הנהנין (פ"ב ס"ד) כתב: נכון לצאת ידי כל ספק ולברך תחילה מעין ג' על מה שכבר אכל, וישהה מעט ויטול ידיו ויברך המוציא ויאכל עד כדי שביעה ויברך ברכת המזון, והוא שאכל באחרונה כד' ביצים לפחות.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בְּצִיעַת הַפַּת סִימָן קסח

ר עָרוּךְ (ערך כסן) בְּשֵׁם רַב הַאי.
ש בְּרָכוֹת מ״ב (ע״א) לְפָרוּשׁ הַתּוֹסְפוֹת (ד״ה לחמניות) וְהָרֹא״ש (פ״ו סי׳ ל׳). ת שָׁם תּוֹסְפוֹת וְהָרֹא״ש. א שָׁם בַּגְּמָרָא.

* שֶׁכְּמַעַט הַדֶּבֶשׁ וְהַתַּבְלִין הֵם עִקָּר, **(לד)** וְכֵן נוֹהֲגִים) (רש״י (מג: ד״ה פת) וערוך (ערך כסן) וכן יש לפרש דעת רמב״ם (פ״ג ה״ט)). ר**וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים שֶׁהִיא פַּת בֵּין מְתֻבֶּלֶת בֵּין שֶׁאֵינָהּ מְתֻבֶּלֶת, שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָם (לה) כְּעֵבִים יְבֵשִׁים וְכוֹסְסִין (יג) אוֹתָם, וְהֵם הַנִּקְרָאִים בִּישְׁקוֹנִי״ש,** * **וְהַלָּכָה כִּדְבָרֵי כֻּלָּם שֶׁלְּכָל אֶלּוּ הַדְּבָרִים נוֹתְנִים לָהֶם דִּינִים שֶׁאָמַרְנוּ בְּפַת הַבָּאָה (יד) בְּכִיסָנִין:** ח **שׁ״לַחְמָנִיּוֹת אוֹתָן שֶׁבְּלִילָתָן עָבֶה שְׁקוּרִין (טו) אובליא״ש, (לו) לֶחֶם גָּמוּר הוּא וּמְבָרֵךְ עָלָיו הַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן.** ת**וְאוֹתָן שֶׁבְּלִילָתָן רַכָּה וְדַקִּים מְאֹד (לז) שֶׁקּוֹרִין (טז) ניבלא״ש, מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וּבִרְכָּה אַחַת מֵעֵין שָׁלֹשׁ. (לח)** א**וְאִם קָבַע (יז) (לט) סְעוּדָתוֹ עֲלֵיהֶם מְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא**

בְּאֵר הַיֵּטֵב

עָלָיו דִּבְרֵי יָחִיד הֵם וְהָעִקָּר תָּלוּי בְּלֵילָה אִם נִלּוֹשׁ בְּרֹב דְּבַשׁ וּמְעַט מַיִם הֲרֵי כִּיסָנִין עַיֵּן שָׁם: **(יג) אוֹתָם.** הַיְנוּ הַקִּיכְלַ״ךְ שֶׁעוֹשִׂין בְּפַעֲדָה לְחֲאבּוֹן וְלֹא כְּדֵי לְהַשְׁבִּיעַ: **(יד) בְּכִיסָנִין.** הַטַּעַם דִּבְרֹכַת בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת פּוֹטֵר הַכֹּל אֲפִלּוּ עֹשֶׂה דְּהָא זַיִן, אֶלָּא שֶׁמִּפְּנֵי חֲשִׁיבוּת הַפַּת קָבְעוּ עָלֶיהָ הַמּוֹצִיא וְשֶׁלֹּשׁ בְּרָכוֹת, מִשּׁוּם הָכִי כָּל כַּמָּה שֶׁלֹּא בָּרוּךְ לָנוּ שֵׁיֵּשׁ שָׁם חֲשִׁיבוּת וְאַיְנוּ בְּכְלַל כִּיסָנִין יֵשׁ לְהָקֵל שֶׁלֹּא לְהַצְרִיךְ הַמּוֹצִיא וְשֶׁלֹּשׁ בְּרָכוֹת. ט״ז (ס״ק ח) וְהַבַּ״ח (ס״ג) מַחְמִיר אֲפִלּוּ אִית בְּהוּ תַּבְלִין אוֹ דְּבַשׁ דְּלֹא יֹאכְלֵם אֶלָּא בְּתוֹךְ הַסְּעֻדָּה, אֶלָּא אִם כֵּן הַדְּבַשׁ וְהַתַּבְלִין הֵן מְרֻבִּים מֵהַקֶּמַח עַיֵּן שָׁם וְט״ז (סק״ט) דְּחָה דִּבְרָיו עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּתִשׁוּבַת גִּנַּת וְרָדִים (אור״ח) כְּלָל א׳ סִימָן (פ״ד) [כ״ד] דַּף י״ג: ח **(טו) אובליא״ש.** נִרְאֶה נָאֶפֶה מִבְּלִי גְּלוּגוּל רַק שֶׁמְּעָרֵב עִסָּה עִם מַיִם לִישָׁה עֲבָה. ט״ז (סק״ט): **(טז) ניבלא״ש.** שְׁקוּרִין נָאלִיסְנִק״ר דְּהַיְנוּ שֶׁמְּעָרְבִין קֶמַח עִם מַיִם בִּקְדָרָה כְּמוֹ דְּיָקָא וְשׁוֹפְכִין הָעִסָּה עַל עֲלֵי יְרָקוֹת רְחָבִים וְנָאֶפִים בַּתַּנּוּר עִם הָעֲלִים: **(יז) סְעָדָתוֹ.** וְשִׁעוּר קֶבַע הוּא שָׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע בֵּיצִים. עַיֵּן בְּסֵפֶר פָּרַח שׁוֹשָׁן (אור״ח) כְּלָל א׳ סִימָן ד׳ וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגה״ט) וְעַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ח׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם

בְּאוּר הֲלָכָה

טַעַם הַדְּבַשׁ נָפַר יוֹתֵר מִן הָעִסָּה [הוּא מַהֲשֵׁ״ז (סק״ז) בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הָרַמ״א] **וּכְהַאי גַּוְנָא בְּנִלּוּשׁ בְּבֵיצִים צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הָרֹב מִבֵּיצִים וּמְעוּט מִים כְּדֵי שֶׁיְּהֵא טַעַם הַבֵּיצִים נִרְגָּשׁ הַרְבֵּה,** וְיֵשׁ הַרְבֵּה שֶׁאֵין נִזְהָרִין בָּזֶה שֶׁקּוֹנִים מִינֵי עוּגוֹת קְטַנּוֹת שֶׁנִּלּוּשׁ בְּמְעַט דְּבַשׁ אוֹ בֵּיצִים וְהָרֹב מִמַּיִם וּמְבָרְכִין עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת וְאוֹכְלִין בְּלִי נְטִילַת יָדַיִם, וּבְיוֹתֵר מִזֶּה שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים אוֹכְלִין מֵהֶם כְּדֵי קְבִיעוּת סְעוּדָה שֶׁאַף בְּכִיסָנִין גָּמוּר צָרִיךְ נְטִילָה וְהַמּוֹצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. **וְיֵשׁ עוֹד מִינֵי עוּגוֹת דַּקּוֹת שֶׁלָּשִׁין אוֹתוֹ בְּלֹא דְּבַשׁ וּבֵיצִים כְּלָל רַק שֶׁמְּבַשְּׁלִין מִקֹּדֶם מִים עִם מְעַט שִׁבֹּלֶת שׁוּעָל וְלָשִׁין אוֹתָם בְּמַיִם אֵלּוּ, וְאֵינִי יוֹדֵעַ הֶתֵּר לָזֶה** וְאִטּוּ מִשּׁוּם דְּנִלּוּשׁ בְּמַיִם אֵלּוּ אֲבָל טַעַם הָעִסָּה מִפְּנֵי [**וְגַם אַף אִם הָיָה נִרְגָּשׁ טַעַם הַשִּׁבֹּלֶת שׁוּעָל הַרְבֵּה גַּם כֵּן מִסְתַּבֵּר דְּלֹאו כְּלוּם הוּא לְהוֹצִיאוֹ מִתּוֹרַת לֶחֶם,** דְּאִטּוּ אִם מִתְעָרֵב לְכַתְּחִלָּה כַּמָּה מִינֵי דָּגָן בְּיַחַד לָאו לֶחֶם הוּא, וְשֶׁמָּן וּדְבַשׁ שֶׁאנֵי דְּמִינִים אֲחֵרִים הֵם, וְגַם דְּבָשָׁם וּדְבַשׁ וּבֵיצִים נֶחְשָׁב מִינֵי מְתִיקָה שֶׁאוֹכְלִין רַק לְקִנּוּחַ שֶׁטַּעֲמָם חָשִׁיב מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה], **אַף אִם עוֹשִׂין הָעוּגוֹת דַּקִּין וּבֵישִׁין מְאֹד עַד שֶׁנִּפְרְכִין יֵשׁ לְהַחְמִיר, מִשּׁוּם דְּזֶה הֲרֵי בִּכְלַל כְּעֵבִין יְבֵשִׁין** הַנִּזְכָּר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ דִּגַּם אִלּוּ מִן הַסְּתָם אֵין דֶּרֶךְ לְאָכְלָן לְהַשְׁבִּיעַ רַק לְקִנּוּחַ כְּמוֹ כְּעֵבִין הַנַּ״ל:

* **שֶׁכְּמַעַט הַדֶּבֶשׁ וְהַתַּבְלִין הֵם עִקָּר.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (שם) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ וְכֵן בְּצִיּוּר הָרִאשׁוֹן וְכוּ׳ וּלְפִי זֶה **הָעֹשֶׂה שֶׁעוֹשִׂין בְּפוּרִים וּמְמַלְּאִין אוֹתָהּ בְּשֶׁמְּשֶׁמִין לֹא נִבְטָל מִמֶּנָּה שֵׁם פַּת עַד שֶׁיִּהְיוּ הַשֶּׁמְּשֶׁמִין הַרְבֵּה עַד שֶׁיִּהְיֶה מִנְּבַר טַעַם הַשֶּׁמְּשֶׁמִין יוֹתֵר מִטַּעַם הָעִסָּה,** וְעַל פִּי רֹב הָעִסָּה שֶׁל פּוּרִים שֶׁעוֹשִׂין בְּזִמַּנֵּנוּ אֵין בָּהּ שֶׁמְּשֶׁמִין כָּל כָּךְ, וּבְפֶרְט שֶׁלָּחֶם הַהוּא אֵין עֲשׂוּי בְּזִמַּנֵּנוּ לְקִנּוּחַ וּלְתַעֲנוּג כְּמוֹ שֶׁזְּכִרוּ הָרִאשׁוֹנִים בְּפַת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין רַק לִשְׁבֹּעַ וְלֶחֶם גָּמוּר הוּא, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז בְּסִדּוּרוֹ (סדר ברכת הנהנין ב ס״ו) (וּמַה שֶּׁזָּכַר הַשּׁ״ך בְּסָעִיף קָטָן ו׳ וּבְכְלָל זֶה וְכוּ׳ אָפְשָׁר דִּבְזִמַּנּוֹ הָיָה עֲשׂוּי בְּאֹפֶן אַחֵר לְקִנּוּחַ בְּעִלְמָא):

* **וְהַלָּכָה כְּדִבְרֵי כֻּלָּם** וְכוּ׳. עַיֵּן בְּחִדּוּשַׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר שֶׁהִקְשָׁה אַמַּאי לֹא כָּתַב הַמְחַבֵּר א]דִּירַא שָׁמַיִם יָצָא יְדֵי כֻּלָּם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף י״ג עַיֵּן שָׁם וּבְמַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ק יד) מְיַשְּׁבוֹ דְּכֵינָן דְּלֹא נִזְכַּר בְּהָדְיָא שְׁחוֹלְקִים הַפּוֹסְקִים בָּזֶה וְאָפְשָׁר דְּמוֹדוּ לַהֲדָדֵי עַיֵּן שָׁם, וְהִנֵּה הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) הֶעְתִּיק עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דִּבְרֵי הַב״ח (ס״ג) עַיֵּן שָׁם, וְאָנכִי לֹא הָעֲתַקְתִּי דִּכְבָר יָשַׁב הַט״ז (סק״ז) קְשָׁיָתוֹ וְהִרְבָּה אַחֲרוֹנִים תָּפְסוּ לְדִינָא כְּפָסַק הָרַמ״א דְּסִגֵּי כְּשִׁנּוּלּוּשׁ בְּרֹב דְּבַשׁ וּמְעוּט מַיִם:

תּוֹרַת לֶחֶם כְּלָל וְדָמְיָא לְטָרִיתָא בְּסָעִיף ט״ו: **(לט) סְעוּדָתוֹ עֲלֵיהֶם** וְכוּ׳. וּמַה נִּקְרָא קֶבַע מִבֹּאר לְעֵיל בְּסָעִיף ו׳ לְעִנְיַן פַּת כִּיסָנִין

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

תַּבְלִין מְעֹרָב בָּהֶן עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה מְנֻכָּר הַתַּבְלִין בַּטַּעַם יוֹתֵר מֵהַקֶּמַח, וְכֵן בִּדְבַשׁ וְשֶׁמֶן וְחֶלֶב בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הָרֹב מַהֶן וּמְעוּט מַיִם, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִרְגָּשׁ מַהֶן הַטַּעַם הַרְבֵּה מְאֹד עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם הָעִקָּר וְטַעַם הָעִסָּה טָפֵל, וְכֵן בְּצִיּוּר הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁמְּמַלְּאִין מֵהֶם (כמ) בָּעִינַן גַּם כֵּן שֶׁיִּהְיֶה הַמִּלּוּי הַרְבֵּה כָּל כָּךְ, עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִרְגָּשׁ הַטַּעַם הַרְבֵּה מְאֹד: **(לד) וְכֵן נוֹהֲגִין.** שֶׁאוֹפִין לֶלֶחֶם מִשְׁנָה פַּת עִם מְעַט שֶׁמֶן וְתַבְלִין, [דְּרַכֵי מֹשֶׁה (אות ב)] וְכֵן הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים לַהֲלָכָה כִּפְסַק הָרַמ״א: **(לה) כְּעֵבִים יְבֵשִׁים.** כָּךְ שְׁמָהּ בְּעַרְבִי וּבְלָשׁוֹן סְפָרַד נִקְרָא בושקיגו״ש (כט) וְנַעֲשֵׂית מֵחֲמֶשֶׁת מִינֵי דָּגָן וּבְמַיִם לְבַד, אַךְ בְּאֶפְיָתָן נַעֲשִׂים יְבֵשִׁים כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּפְרָכִים וְאֵין זֶה נִקְרָא אוֹכֶל אֶלָּא כּוֹסֵס, וְאֵין דַּרְכָּם לֶאֱכֹל מִזֶּה הַרְבֵּה לָכֵן אֵין לוֹ דִּין פַּת: ח **(לו) לֶחֶם גָּמוּר הוּא.** דְּנַעֲשִׂים (ל) רַק מִקֶּמַח וּמַיִם כִּשְׁאָר פַּת, וְאַף (לא) שֶׁהֵם דַּקִּים מִכָּל מָקוֹם לֹא הֲוֵי כְּמוֹ כְּעֵבִים יְבֵשִׁים דְּסָעִיף ז׳, דְּהֵם יְבֵשִׁים מְאֹד וְאֵינָם עֲשׂוּיִים לֶאֱכִילָה וְרַק כּוֹסְסִין אוֹתָם (לב) לְקִנּוּחַ, אֲבָל אֵלּוּ עֲשׂוּיִים לֶאֱכִילָה: **(לז) שֶׁקּוֹרִין ניבלא״ש.** וְכָתְבוּ (לג) הָאַחֲרוֹנִים דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁקּוֹרִין בִּלְשׁוֹן רוּסְיָא נָאלְסִילְקָ״ע שֶׁמְּעָרְבִין קֶמַח עִם הַרְבֵּה מַיִם בְּקַדָּרָה כְּמוֹ דַּיְסָא, וְשׁוֹפְכִין עַל עֲלֵי יְרָקוֹת וְנָאֶפִים בְּתַנּוּר עִם הָעֲלִים [וְהוּא הַדִּין (לד) כְּשֶׁנָּאֶפִים עַל מַחֲבַת בְּלִי שֶׁמֶן], וְדַוְקָא בְּאֵלּוּ שֶׁהֵם דַּקִּים וְרַכִּים בְּיוֹתֵר, אֲבָל אִם אֵינָם רַכִּים וְדַקִּים כָּל כָּךְ, מִבֹּאר בְּסָעִיף י״ד דְּדִין לֶחֶם עָלָיו וּמְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ)]: **(לח) וְאִם קָבַע** וְכוּ׳. וְכָתְבוּ (לה) הַפּוֹסְקִים (לו) דְּאוֹתָן שֶׁקּוֹרִין בְּפָרַאג וְוּאלְאכְפְלַאטְקָע״ס שֶׁנַּעֲשִׂין גַּם כֵּן בְּלִילָתָן רַכָּה, אַף מִפְּנֵי שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִין בָּאֲפָיָתָן נַעֲשִׂים דַּקִּין וּקְלוּשִׁים הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאוֹתָן נָאלְסִילְקָ״ס שֶׁנִּזְכַּר לְעֵיל, אֵין לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם הַמּוֹצִיא אֲפִלּוּ בְּדִקְבַּע, דְּאֵין עַל זֶה שֵׁם קֶבַע מִבֹּאר לְעֵיל בְּסָעִיף ו׳ לְעִנְיַן פַּת כִּיסָנִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מט) כֵּן מַשְׁמַע בְּכַ״ח (ס״ג) וּפְשׁוּט, וּמַה שֶּׁכָּתַב הַשֵּׁ״ז (סק״ז) דְּרַמ״א לא פְּלִיג אַדִּין הָרִאשׁוֹן שֶׁל מִלּוּי, כְּבָר נִתְּחַבֵּר דְּמִחַבֵּר גּוּפָא בְּסִבָּרָא רִאשׁוֹנָה כָּתַב כְּמִין כִּיסִים שֶׁמְּמַלְּאִין אוֹתָם וְכֵינָן שֶׁהָעִסָּה מְמֻלָּא מֵהֶן מִסְתָּמָא נִרְגָּשׁ הַטַּעַם הַרְבֵּה מְאֹד וְלֹא טַעַם כָּל שֶׁהוּא: **(מא)** מִפְּרֵי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״ח) וּלְבוּשֵׁי שָׁרָד: ח **(לז) דְּאִם הָיָה מְמֻלָּא בְּתַבְלִין אוֹ שְׁנִּלּוּשׁ בְּדֶבֶשׁ וּכְהַאי גַּוְנָא הֵינוּ פַּת כִּיסָנִין הַנִּזְכָּר בְּסָעִיף ז׳ דְּאִינוּ מְבֹרָךְ עָלָיו [אֲלָא] בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת בִּדְלָא קָבַע,** וְעַיֵּן בְּרָשׁ״י בְּרָכוֹת מ״א עַמּוּד ב׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל פַּת וּבְתוֹסְפוֹת פַּת עַמּוּד א׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל לְחָמְנִיּוֹת וְצָרִיךְ עִיּוּן, וְעַיֵּן בְּאֶבֶן עֹזֵר (ס״ז וס״ח) וּבְמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס״ק כו) שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ בָּזֶה: **(מב)** עַיֵּן בְּתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה פֶּרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין (ל.) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְאָמַר רַב יְהוּדָה וְכוּ׳: **(מג)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יט): **(מד)** בַּ״ח (ס״ה) בְּרכת הנהנין (פ״ב ה״ט) כתב דבנילושה בחלב וכיוצא בו משאר משקין או מי פירות יש לבעל נפש להחמיר, אבל בנילושה בדבש יש להקל אם הקמח מעט והדבש הוא הרוב והעיקר לעידון ותענוג המתיקות.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״ב) כתב ובעל נפש הרוצה להחמיר על עצמו לא יאכל פחות משיעור קביעות סעודה (אלא פת שנילושה במשקין או במי פירות והיא ממולאת בפירות וכיוצא בהם) כי אם בתוך הסעודה למזון ולשובע. ובסדר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah